

HET STATENJACHT FRISO

In het kader van het dertigjarig jubileum van de HISWA-tentoonstelling heeft de tentoonstellingscommissie het initiatief genomen om voortaan een van de nederlandse provincies uit te nodigen. De uitverkoren provincie verzorgt dan een gastpresentatie. Dit jaar staat de HISWA in het teken van Friesland.

De friese inzending wordt geëördineerd door de Provinciale VVV Friesland en zal bestaan uit een informatiecentrum waar men inlichtingen kan krijgen over de vele recreatiemogelijkheden die deze waterrijke provincie biedt. In aparte stands presenteren vele friese bedrijven zich individueel. Jachthavens, verhuur- en charterbedrijven, jachtmakelaars, zeilscholen en surfscholen, enz.

De grootste publiekstrekker voor de friese presentatie zal het statenjacht „Friso” zijn. Het is eigendom van de Provinciale Staten van Friesland en wordt voor deze gelegenheid naar Amsterdam gebracht.

De boeier „Friso”

Het statenjacht is een boeier die in 1894 op de werf van Eeltje Holtrop van der Zee en Auke van der Zee in Joure gebouwd is. Het jacht is dus al eenenveertig jaar oud. Het is een fraai

rond jacht dat tien meter lang is en drieëneenhalve meter breed. Het werd in 1894 gebouwd voor B. Ph. Baron van Harinxma thoe Slooten. Die heeft de „Friso” tot 1937 in eigendom gehad. Bekend is dat in 1940 het schip door de gebroeders Hamstra uit Weesp is omgedoopt in „Lydianna”. In 1946 werd de boeier weer verkocht en nu aan J. S. van Mesdag. Wederom werd de naam veranderd en de boeier voer als „Jean Bart” over neêrlands wateren.

In 1953 werd de boeier gekocht door de Provinciale Staten van Friesland en het schip kreeg haar oorspronkelijke naam terug: „Friso”.

Er is in de loop van de jaren heel wat aan het jacht gerestaureerd. Een van de laatste grote reparaties was het vernieuwen van de kielbalk. Scheepsbouwer Joh. van der Meulen uit Sneek heeft dit fraaie jacht in onderhoud.

De commissaris van de koningin in Friesland, Hans Wiegel, is met dit paradepaardje regelmatig aanwezig bij grote evenementen. Bijvoorbeeld als Admiraalschip tijdens het admiraalzeilen van een vloot ronde en platbodemjachten als die in Friesland hun reünie houden.

Eeltje Holtrop van der Zee is een beroemdheid geworden als

boeierbouwer. In de periode van 1860 tot 1897 bouwde hij zo’n dertien boeiers in lengte variërend van acht tot zestien meter!

Een aantal van deze schepen is gesloopt of domweg verdwenen. Gelukkig is er nog een aantal bewaard gebleven. Ze worden door hun eigenaars goed onderhouden en liggen in schiphuizen om het onderhoud zo veel mogelijk binnen de perken te houden. De masten van boeiers en friese jachten zijn n.l. door middel van contragewichten gemakkelijk strijikbaar en zo kan na een zeiltocht de tuigage snel worden gestreken en opgeborgen. Een schiphuis biedt altijd nog de beste bescherming tegen zonlicht (ultraviolette straling verwoest bootlak) en er kan geen regenwater in de boot komen. Toch blijft het hout vochtig en zal niet opentrekken.

Boeier en fries jacht

De boeier is gemakkelijk te herkennen aan zijn kajuit; een fries jacht heeft alleen een dekje vóór de mast en als we er ook de tjotter bijhalen: die heeft zo’n zelfde voordekje of is helemaal open. Verder lijken de boeier en het friese jacht veel op elkaar. De zeeg is heel ge-

strekt en er is een fors berghout.

Het roer is smal; de klik - de roerkop - bestaat meestal uit een fraai gebeeldhouwde, soms vergulde voorstelling. In die klik steekt een ijzeren helmstok met een fraaie knop. Boeiers werden vroeger wel gebouwd tot een lengte van achttien meter. Nu is een boeier van acht meter al een heel schip. Een fries jacht is meestal langer dan vijf meter, en tjotters zijn niet langer dan een meter of vijf.

Een van de meest in het oog lopende punten bij deze vaartuigen is dat de lijnen nergens stil staan. Ofwel: er zit geen recht stukje aan!

